

Jaarverslag leerplicht Gemeente Vijfheerenlanden

ELKE LEERLING
HEEFT RECHT OP
ONGELIJKE
BEHANDELING OM
GELIJKE KANSSEN
TE KRIJGEN.

Leerplicht
gemeente
Vijfheerenlanden
Schooljaar
2019-2020

Voorwoord en Samenvatting

Voor u ligt het jaarverslag Leerplicht over het schooljaar 2019-2020 van de gemeente Vijfheerenlanden. In dit jaarverslag rapporteren de leerplichtambtenaren over de resultaten van het in het laatst afgesloten schooljaar gevoerde leerplichtbeleid op grond van artikel 25 van de Leerplichtwet 1969.

Alle kinderen in Nederland hebben recht op onderwijs en moeten de kans krijgen zich te ontwikkelen om een positieve basis te leggen voor hun toekomst. Door zich te ontplooiën en onderwijs te volgen, worden zij toegerust om deel te nemen aan de samenleving en vergroten zij de kans op een arbeidsplek die aansluit bij hun talenten en interesses.

De drie leerplichtambtenaren in VHL zetten zich elke dag met hart en ziel in om schoolverzuim en thuiszitten tegen te gaan, schooluitval te voorkomen en jongeren te begeleiden naar een positieve, zelfstandige toekomst. Dit doen zij samen met jongeren, ouders, onderwijs, jeugdhulp en andere relevante partijen. In deze gezamenlijkheid worden doelen opgesteld en resultaten behaald. Hierin is maatwerk essentieel. Elke jongere heeft zijn of haar eigen verhaal. De oplossing die voor de ene jongere passend is, is dat niet altijd voor de ander. Vandaar de titel van dit jaarverslag dat elke jongeren het recht heeft op ongelijke behandeling om gelijke kansen te krijgen.

Het beschermen van recht op onderwijs en het handhaven van de leerplicht kende in het schooljaar 2019-2020 vele ontwikkelingen en uitdagingen. Eén van de belangrijkste ontwikkelingen in dit schooljaar was het samengaan van de gemeente Leerdam, de gemeente Zederik en de gemeente Vianen. Op 1 januari 2019 ontstond de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. De cijfers van het schooljaar 2019-2020 betreffen alle leerplichtige kinderen en jongeren ingeschreven binnen de gemeentegrenzen. Vergelijkingen met resultaten van het schooljaar ervoor geven enigszins een vertekend beeld ten opzichte van het jaarverslag van een jaar eerder, omdat hier ook de resultaten van de voormalige gemeentes Vianen, Leerdam en Zederik in verwerkt zijn. Positieve ontwikkeling is dat op basis van de gegevens van DUO¹ een lichte daling in het aantal verzuimmeldingen te zien is.

Buiten de inspanning in de gevallen waar sprake was van schoolverzuim, thuiszitten en het voorkomen van uitval, hebben de leerplichtambtenaren het afgelopen jaar vooral geïnvesteerd in hun nieuwe plek binnen de huidige organisatie, zijnde de relaties binnen het sociaal team en afdeling beleid. In de regionale samenwerking en de contacten met scholen en alle andere ketenpartners hebben de leerplicht ambtenaren zich ingespannen om goed zichtbaar te zijn en is de inzet geweest om zoveel mogelijk een uniforme werkwijze te creëren voor alle leerplichtige jongeren in de gemeente Vijfheerenlanden.

Daarbij komt dat door de tijdelijke lockdown en schoolsluiting vanaf maart 2020 de schoolplicht van jongeren onder de 18 jaar kwam te vervallen. Daarmee kreeg het werk van de leerplichtambtenaar een andere focus, namelijk: het signaleren van jongeren in moeilijke situaties. Waarbij leerplicht samen met school en/of het Sociaal Team bepaalden welke vervolgacties nodig waren om het volgen van onderwijs te stimuleren dan wel mogelijk te maken voor de leerlingen. Dit heeft geresulteerd in een significante stijging van het aantal preventieve processen-meldingen.

Dit jaarverslag geeft inzicht in de belangrijkste cijfers en trends op het gebied van schoolverzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten in Vijfheerenlanden en u vindt

¹ De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is een agentschap van het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. DUO is op 1 januari 2010 ontstaan door een fusie van de Informatie Beheer Groep (IB-Groep) en CFI (Centrale Financiën Instellingen).

hierin de duiding bij deze en andere ontwikkelingen en de voornemens en acties die leerplicht eraan koppelt.

Ik ga ervan uit dat dit jaarverslag u een goed inzicht geeft in de activiteiten van leerplicht en de resultaten die zij bereikt hebben.

Met vriendelijke groet

Wethouder Tirtsa Kamstra- van Dam.

Inleiding

De meeste jongeren gaan gewoon naar school.

Leerplichtige jongeren die niet naar school gaan, niet op een school staan ingeschreven of langdurig/regelmatig verzuimen, komen bij de leerplichtambtenaar terecht.

De eerste taak van de leerplichtambtenaar is om te zorgen dat de Leerplichtwet² wordt nageleefd, maar hij levert ook een belangrijke bijdrage in de begeleiding van een leerling in zijn of haar schoolloopbaan. Verzuim staat meestal niet op zichzelf en is vaak onderdeel van een grotere problematiek waarin school, ouders/verzorgers en/of hulpverlenende instanties betrokken zijn.

Om mee te kunnen doen in onze samenleving, is het zaak om voldoende bagage mee te krijgen. Gezamenlijk werken de opvoeders, scholen en omgeving aan een optimale ontwikkeling van kinderen en jongeren. De leerplichtambtenaar draagt bij aan het verminderen van schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en het verbeteren van de startpositie in de maatschappij.

Wat is leerplicht en kwalificatieplicht?

De Leerplichtwet geldt voor jongeren vanaf hun vijfde tot hun achttiende levensjaar. De leerplicht begint op de eerste schooldag van de maand volgend op die waarin een kind de leeftijd van vijf jaar bereikt. De volledige leerplicht eindigt aan het einde van het schooljaar waarin de jongere de leeftijd van zestien jaar bereikt.

Daarna volgt een kwalificatieplicht tot achttien jaar. Dit betekent dat jongeren tot aan hun achttiende verjaardag moeten werken aan het behalen van een startkwalificatie. Deze geeft de minimale opleiding aan die nodig is om succesvol de arbeidsmarkt op te gaan. Een jongere behaalt een startkwalificatie als hij of zij minimaal beschikt over een havo-, vwo- of mbo niveau 2-diploma.

Uitzonderingen

Ontwikkelingsproblemen

Leerlingen met (ernstige) leer- of ontwikkelingsproblemen zijn weliswaar volledig leerplichtig tot aan het einde van het schooljaar waarin zij zestien jaar worden, maar voor de kwalificatieplicht gelden voor hen afwijkende regels.

Vrijstellingen of leerplichtonthefing

Bij vrijstelling van de leerplicht hoeft een kind niet naar school. Er zijn 3 soorten vrijstelling mogelijk:

- *Vrijstelling voor een aantal uren onderwijs voor kleuters van 5 jaar. Soms is een volledige schoolweek nog te veel voor een kind. Een kind mag dan 5 uur in de week thuisblijven. Dit mag tot het kind 6 is. Hiervoor is geen toestemming nodig. Het moet wel gemeld worden bij het hoofd van de school. Dit is meestal de directeur.*
- *Vrijstelling van inschrijving op een school. Op basis van een ziekte of stoornis, welke door een verklaring van een onafhankelijk specialist is vastgesteld. Op basis van richtingsbedenking of omdat een kind in het buitenland naar school gaat. Een gedeeld vrijstelling is ook mogelijk omdat de ouder(s) niet op een plek wonen/ werken.*

² <https://www.onderwijsconsument.nl/samenvatting-leerplichtwet/>

- *Met goede reden niet naar school. (geoorloofd verzuim) bijv. ziekte; schorsing; vanwege het geloof; een huwelijk; een begrafenis. Dit moet wel gemeld worden bij het hoofd van de school.*

In de gemeente Vijfheerenlanden hebben we in het schooljaar 2019-2020 in totaal 8485³ leerplichtige en kwalificatie plichtige jongeren.

Regionale afspraken Leerplicht en RMC backoffice

De gemeente Nieuwegein voert op grond van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) de vastgelegde taken en bevoegdheden afkomstig uit de Leerplichtwet 1969 en de RMC-wet⁴ wat betreft de registratie en administratieve taakuitvoering voor de gemeenten Lopik, IJsselstein, Houten en Vijfheerenlanden uit.

³ Volgens de officiële leerplichttelling via DUO

⁴ https://www.ingrado.nl/kennisdossiers/verzuim18plus/visie_verzuim_18plus/algemeen/rmc_wetgeving

Ambtsinstructie en de taken van de leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaren van de gemeente Vijfheerenlanden werken aan de hand van een Ambtsinstructie. Deze instructie is opgesteld om de gewenste werkwijze met betrekking tot het toezicht op de naleving van de leerplicht en het beleid op het gebied van voortijdig schoolverlaten zo duidelijk mogelijk, en toegesneden op de situatie in de regio, vast te leggen. De ambtsinstructie voor de leerplichtambtenaren van de gemeente Vijfheerenlanden is vastgelegd in januari 2019.

Wettelijke taken

- Absoluut verzuim: een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere heeft geen schoolinschrijving. De leerplichtambtenaar doet een onderzoek en begeleidt zo nodig naar een inschrijving.
- Relatief verzuim: als een jongere minimaal zestien uur in vier weken heeft verzuimd (strafbare norm, exclusief te laat komen), wordt de leerplichtambtenaar erbij betrokken. Hij/zij nodigt ouders en jongere uit voor een gesprek.
- Luxe verzuim: als een jongere zonder toestemming van de schoolleiding op vakantie gaat, maakt de leerplichtambtenaar een proces verbaal op wegens overtreding van de Leerplichtwet.
- Vrijstelling van inschrijving (artikel 5/15 van de Leerplichtwet): als ouders hierop een beroep doen, handelt de leerplichtambtenaar dit af.
- Vrijstelling van geregeld schoolbezoek (artikel 11 van de Leerplichtwet): onder verschillende categorieën van de Leerplichtwet is het mogelijk dat een jongere tijdelijk niet naar school hoeft.

Preventieve taken

- Relatief verzuim: leerlingen die negen keer of meer verzuimd hebben of te laat zijn gemeld, worden door de school gemeld bij de leerplichtambtenaar.
- Adviesgesprek: de leerplichtambtenaar gaat in gesprek met ouders, school en/of hulpverlenende instanties om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, te informeren over rechten en plichten en/of te adviseren over vervolgonderwijs.
- Structureel overleg met ketenpartners, waaronder deelnemen aan Zorg Advies Teams en bijwonen van casuïstiek overleg van Sociaal Team.
- Ziekteverzuim: bij veelvuldig en/of zorgelijk ziekteverzuim, en daardoor stagnering van de schoolgang, trekt de leerplichtambtenaar samen op met de GGD-arts en behandelende hulpverleners.
- Regiehouder: op procesniveau waarborgen dat de ketenpartners, ouders en jongere zich houden aan de afspraken en dat een casus niet stagneert. Zie ook bij 'preventief proces'.
- Preventief proces: een verzamelnaam voor diverse soorten meldingen waarbij de betrokkenheid van de leerplichtambtenaar gewenst is en er sprake is van een of meer problematieken. De leerplichtambtenaar verwijst naar de juiste hulp, monitort actief en/of stuurt op gemaakte afspraken in relatie met zorg - school/leerplicht. De leerplichtambtenaar wordt daartoe uitgenodigd voor gesprekken, wijst ketenpartners op verantwoordelijkheden en ziet toe op voortgang binnen de afgesproken termijn.

De cijfers

Hieronder is het overzicht met het aantal meldingen zoals het is doorgegeven via Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Opgave volgens artikel 25 Leerplichtwet

Betreft leer- en kwalificatieplichtigen: jongeren van 5 tot 18 jaar zonder startkwalificatie, ingeschreven in de BRP.

Schooljaar 2019-2020

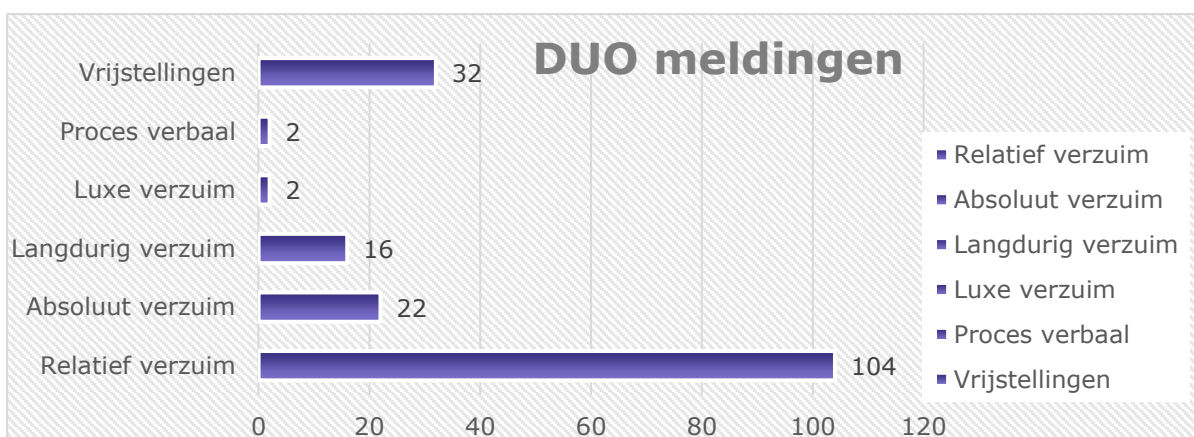
Laov-nummer: 18550

Gemeentenaam: Vijfheerenlanden

Als een waarde onbekend is, gelieve de cel in te vullen met '9999'.

Als een waarde nul is '0' invullen.

Aantal		Aantal				Aantal		
Aantal Leerplichtige jongeren (5 tot 16 jaar) en kwalificatieplichtige jongeren (16 tot 18 jaar)		8485						
		(speciaal) basis-onderwijs	voortgezet speciaal onderwijs	voortgezet onderwijs	middelbaar beroepsonderwijs	onderwijs onbekend	geen onderwijs	totaal
Indien de muiswijzer over een rood driehoekje wordt bewogen, dan verschijnt er een definitie. Voor een extra toelichting op de definitie, zie ook het werkblad "Toelichting en definities".								
Vervangende leerplicht	art. 3a	nvt	0	0	nvt	0	nvt	0
	art. 3b	nvt	0	0	0	0	nvt	0
Vrijstellingen	art. 5 onder a	1	7	3	1	0	15	27
	art. 5 onder b	0	0	0	0	0	0	0
	art. 5 onder c	3	0	1	0	0	0	4
	art. 15	nvt	0	0	1	0	0	1
Ongeoorloofd verzuim	absoluut	totaal	1	2	9	0	5	22
		langer dan 3 maanden	1	2	3	0	1	9
		langer dan 4 aaneengesloten weken	1	2	6	0	5	17
		weer ingeschreven	1	1	7	0	2	15
	relatief	totaal	7	4	14	nvt	nvt	104
		waarvan herhaald	0	0	3	nvt	nvt	34
		luxe verzuim	1	0	1	nvt	nvt	2
		relatief verzuim	0	0	1	nvt	nvt	2
Handhaving	processen-verbaal	luxe verzuim	0	0	1	nvt	nvt	1
		absoluut verzuim	0	0	1	0	0	1
			0	0	1	0	0	1
	bij aanvang van schooljaar	0	0	1	1	nvt	nvt	2
Langdurig relatief verzuim	nieuwe gevallen daarna	1	2	9	2	nvt	nvt	14
	langer dan 3 maanden	0	1	9	2	nvt	nvt	12
	verhuisd (in geval van overlijden, hier meetellen)	0	0	1	0	nvt	nvt	1
	18 jaar geworden	0	0	0	2	nvt	nvt	2
	opgelost	1	2	6	0	nvt	nvt	9
	actueel aantal langdurig relatief verzuimers (wordt berekend)	0	0	3	1	nvt	nvt	4



Duiding en Cijfermatige gegevens leerlingen LBA processen

Behalve de verzuimmeldingen en afgegeven vrijstellingen hebben wij ook het totaal aantal processen uit ons eigen registratiesysteem Leerling Basis administratie (hierna LBA te noemen) cijfermatig in beeld gebracht, zie het overzicht hieronder. De processen van onderstaand overzicht zijn het aantal acties die ondernomen en geregistreerd zijn in LBA, dit is een andere telling dan de officiële verzuimmeldingen die via DUO door de scholen worden gedaan.

Preventief processen worden in LBA opgestart als er sprake is van dreigend schoolverzuim, zorgelijk ziekteverzuim, een verlofaanvraag of bij het zoeken naar een andere school. In het schooljaar 2019-2020 is er 125 keer een preventief proces opgestart. Dit aantal is beduidend hoger dan in het schooljaar 2018-2019 (was 49 keer) en is o.a. veroorzaakt door de lockdown; er waren veel zorgen om leerlingen die digitaal geen onderwijs volgden. Daarnaast hebben de leerplichtambtenaren korte lijnen met intern begeleiders en zorgcoördinatoren van scholen waardoor zij sneller betrokken worden bij zorgelijk schoolverzuim.

Naast de geregistreerde processen in LBA, hebben de leerplichtambtenaren ook veel (eenmalige) acties ondernomen in preventief kader die niet terug te zien zijn in de cijfers en overzichten. Voorbeelden hiervan: gesprekken i.v.m. conflicten tussen school en ouders, meedenken over onderwijsaanbod bij langdurig ziekteverzuim, hulp bij overstap VO/MBO. In verband met AVG zijn deze acties niet geregistreerd in LBA.

In het schooljaar 2019-2020 hebben de leerplichtambtenaren 24 keer (dit was 29 keer) een registratie gedaan in Multisignaal (de verwijsindex)⁵, hier vallen ook de zorgmeldingen bij Veilig Thuis(VT)⁶ onder en zorgmeldingen bij Samen Veilig (SAVE)⁷. Door problemen in de koppeling tussen LBA en Multisignaal, zijn de leerlingen rechtstreeks in Multisignaal geregistreerd. Door de directe registratie zijn ze niet weergegeven in onderstaande tabel. Er is geen verklaring voor de lichte daling ten opzichte van vorig jaar.

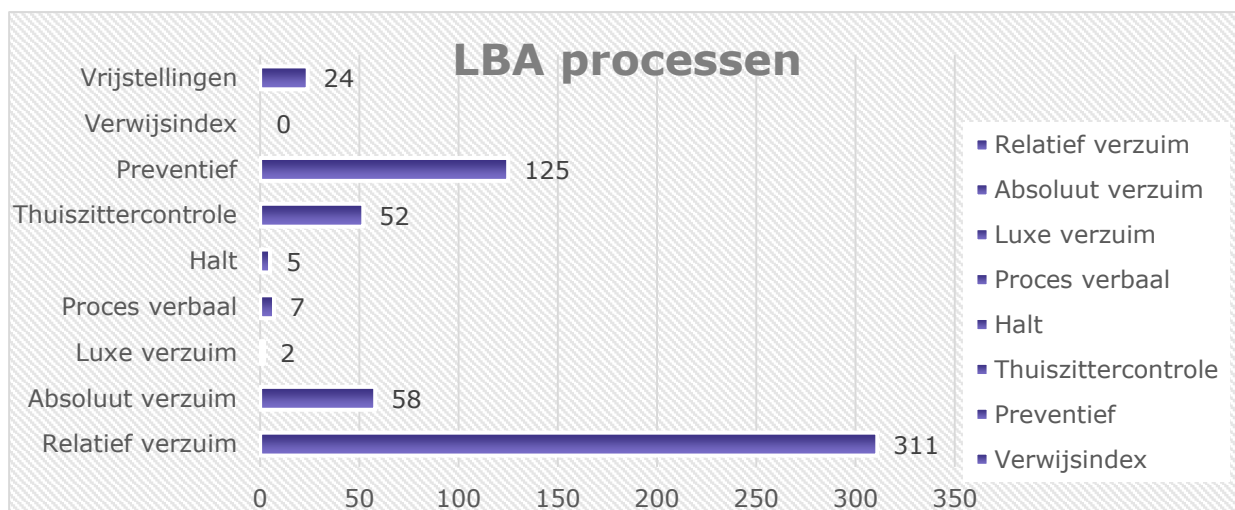
Het aantal vrijstellingen via de DUO telling is hoger dan onze eigen LBA telling. Dit komt onder andere doordat het leerplichtbureau Dienst Zuid Holland Zuid voor 6 jongeren een vrijstelling tot 18 jaar heeft afgegeven. Deze vrijstellingen kunnen wettelijk gezien niet meer ingetrokken worden en blijven geregistreerd totdat de leerlingen de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt. Deze route is nu gesloten inhoudend dat er geen nieuwe vrijstellingen via deze route bij kunnen komen. Wel tellen deze 6 jongeren mee in de duo telling tot ze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

⁵ De verwijsindex risicjongeren is in Nederland een landelijk informatiesysteem dat in 2010 door de rijksoverheid is ingevoerd met de bedoeling hulpverleners binnen verschillende organisaties van jeugdzorg op de hoogte te brengen van elkaars betrokkenheid bij een individuele jongere.

⁶ <https://veiligthuis.nl/hoe-werkt-veilig-thuis/>

⁷ <https://www.samen-veilig.nl/voor-professionals/wat-is-save/>

Processen	Totaal
Relatief verzuim	311
Absoluut verzuim	58
Luxe verzuim	2
Thuiszitter begeleiding	19
Thuiszitter controle	33
Lichamelijk/psychisch ongeschikt (artikel 5 onder a)	18
Vrijstelling van inschrijving (artikel 5 onder b)	0
Inschrijving school buitenland (artikel 5 onder c)	5
Vrijstelling van inschrijving (artikel 15)	1
Vrijstelling geregeld schoolbezoek (artikel 11)	0
Halt	5
Proces-verbaal	7
Preventief (Consulent)	125
Verwijzing en aanmelden @RiskLekstroom	24
Totaal processen	608



Toelichting werkwijze en inzet leerplicht in 2019-2020

De nadruk van handhavend optreden is verschoven naar een preventieve aanpak. Dit geldt zowel in de zorg, als in onderwijs en handhaving. De leerplichtambtenaren van Vijfheerenlanden worden inmiddels in een vroeg stadium benaderd voor advies en schuiven graag ter consultatie aan bij gesprekken. Zij volgen de handelwijze die in de

MAS (Methodische Aanpak Schoolverzuim) beschreven wordt en hebben alle scholen in de Vijfheerenlanden geïnformeerd over de MAS aanpak.

In deze werkwijze staat het vraagstuk centraal: hoe stabiliseren we de schoolloopbaan van elke jongere in onze regio? En hoe voorkomen we zoveel mogelijk dat jongeren voortijdig hun school zonder diploma verlaten? Een van de antwoorden hierop is: er op tijd bij zijn! De betrokkenheid van leerplicht in een vroeg stadium van (mogelijk) schoolverzuim is essentieel. De rol van de leerplichtambtenaar is veranderd van enkel een toezichthouder naar een actieve deelnemer in de onderwijsketen. Leerplichtambtenaren van Vijfheerenlanden streven naar een laagdrempelige en snelle bereikbaarheid om de vroegtijdige betrokkenheid mogelijk te maken.

Naast het behandelen van de DUO meldingen is er dan ook vooral ingezet op preventie:

- Veel langdurig schoolverzuim begint bij ziekteverzuim. Leerplichtambtenaren zijn hier alert op en stimuleren alle scholen om leerlingen die vaak of langdurig ziek zijn, eerder in beeld te krijgen en aan te melden bij de Jeugdarts. Dit om te voorkomen dat deze leerling thuiszitters* worden. Hierbij informeren de leerplichtambtenaren de scholen over het Verzuimprotocol regio Lekstroom, M@z⁸ en MAS⁹ aanpak schoolverzuim.
- De leerplichtambtenaren hebben zitting in zorg en adviesteams (ZAT) op 3 scholen voor voortgezet onderwijs. Eens in de 4 tot 6 weken komen deze multidisciplinaire teams bij elkaar, met als doel te signaleren en zorg te bieden bij de problematiek van jongeren die van invloed is op hun functioneren op school en hun schoolgang. Tijdens deze overleggen is meerdere keren aandacht gevraagd voor het tijdig melden van ongeoorloofd verzuim en stappen die doorlopen moeten worden bij veelvoudig (zorgelijk) ziekteverzuim.
- Bekendheid met de leerplichtambtenaren en hun werkwijze is van groot belang. In de afgelopen twee schooljaren is ingezet in kennismaking met scholen, informatievoorziening m.b.t. de leerplichtwet, nieuwsberichten (m.n. tijdens corona periode) en inzet van leerplichtambtenaren in preventieve kader. Ook zijn met de samenwerkingsverbanden voorlichtingsbijeenkomsten over het melden van verzuim voor alle primair onderwijs(PO)- en voortgezet onderwijs(VO) scholen gehouden. Deze inzet heeft geresulteerd in meer anonieme casusbesprekingen, uitnodigingen voor Multi disciplinaire overleggen (MDO's) bij zorgelijk schoolverzuim, niet zijnde ongeoorloofd verzuim, maar ook benadering door ouders met vragen over uiteenlopende onderwijs en leerplicht gerelateerde zaken. Hierdoor is in veel gevallen (ongeoorloofd) schoolverzuim voorkomen.
- Samenwerking met collega's van Sociaal Team, zowel in een gezamenlijke casus waarbij kans op schooluitval aanwezig was, alsook in het kader van adviesfunctie over mogelijke oplossingen bij anonieme casussen.

⁸ <https://www.ncj.nl/mazl/wat-is-mazl/>

⁹

https://www.ingrado.nl/kennisdossiers/methodische_aanpak_schoolverzuim_mas/methodische_aanpak_schoolverzuim_mas/instrumenten/mas

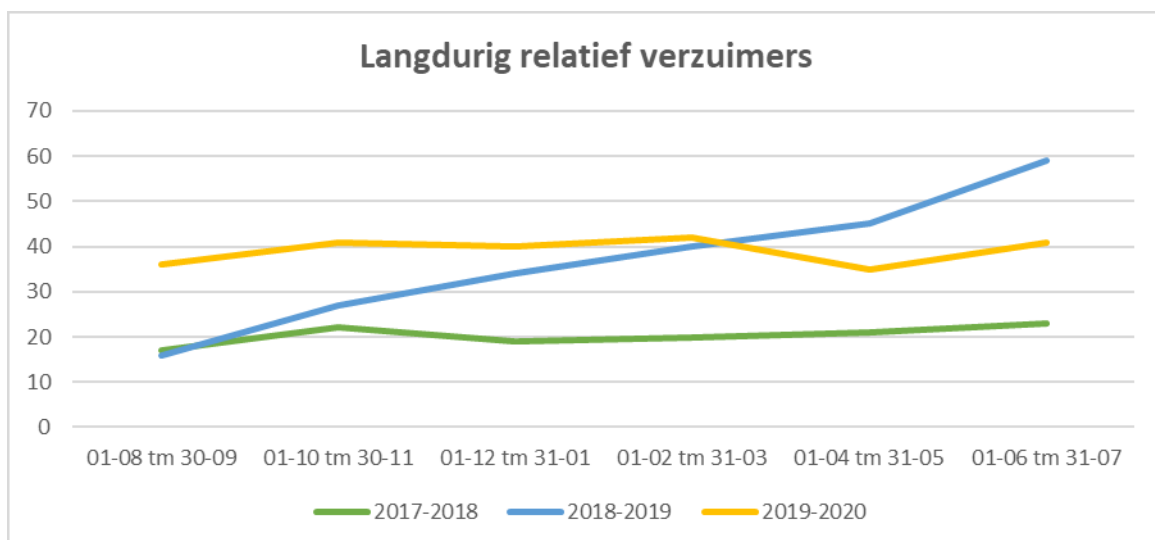
Thuiszitters en Voortijdig schoolverlaters.

Thuiszitters*

Een thuiszitter is een leerplichtige jongere tussen vijf en achttien jaar die zonder geldige reden (zoals ziekte) meer dan vier weken achtereen school- of lestijd verzuimt, zonder dat hij/zij ontheffing heeft van de leerplicht of vrijstelling heeft van geregeld schoolbezoek. In de regio Lekstroom, waar de gemeente Vijfheerenlanden aan deelneemt, worden ook de leerplichtige jongeren die door ziekte 4 weken of langer niet naar school gaan, aangemerkt als thuiszitter.

De vijf samenwerkende gemeenten in de lekstroom hebben samen met medewerkers van GGD regio Utrecht (GGDRU), de samenwerkingsverbanden PO en VO in 2016 de ambitie van het landelijk Thuiszitterspact aangescherpt en per thema input geleverd vanuit de verschillende disciplines. Zo is de Thuiszittersaanpak Lekstroom 2017-2020 ontstaan. Deze aanpak richtte zich voornamelijk op het PO en VO en niet op het MBO. Dit is belegd bij de bovenregionale School-Werkt Agenda.

Onderstaand overzicht betreft het aantal langdurig relatief verzuimers lekstroom (incl VHL) breed.



Deze grafiek laat zien dat er een daling is in het aantal langdurig verzuimers ten opzichte van het schooljaar 2018-2019, wat een goed resultaat is. Het aantal fluctueert overigens gedurende het jaar. In schooljaar 2017-2018 was het aantal geregistreerde langdurig verzuimers aanzienlijk lager.

De thuiszittersproblematiek is erg complex. Bij het overgrote deel van de kinderen die thuiszitten, spelen meerdere van onderstaande problemen tegelijk:

- psychiatrische problemen: (vermoedens van) angsten, fobieën, psychische problematiek, psychiatrische stoornis;
- gedragsproblemen: problematisch gedrag naar anderen (oppositieel);
- wachttijden van hulpverlenende instanties: instanties hebben te maken met wachttijden voor intake/onderzoek en/of behandeling;
- bureaucratie: regels en procedures, waarbij geen rekening wordt gehouden met de problematiek van de jongere;

- thuisproblematiek: ontbreken van structuur, onvoldoende houvast, onrust, gebroken gezin, ouders met psychiatrische stoornis;
- ontbreken van voldoende passend (speciaal) onderwijs: in de regio zijn er weinig of geen V(S)O scholen, Zorglocatie De Linie is per 1-7-2020 gesloten.
- te weinig onderwijs zorg arrangementen (OZA's)¹⁰: binnen Vianen slechts 1 OZA voorziening voor kinderen van 4 tot 7 jaar. VHL breed is binnen samenwerkingsverband Pasvorm in Gorinchem een soortgelijke voorziening voor doelgroep vanaf 12 jaar.

Naast de hierboven genoemde problematiek, blijkt de overgang van primair onderwijs (PO) naar voortgezet onderwijs (VO) een risico op thuiszitten met zich mee te brengen. De overgang naar het VO is een grote stap voor alle kinderen. Er wordt meer van het kind gevraagd, met name op het gebied van planning rondom huiswerk/toetsen en sociale contacten. Daarnaast krijgen de leerlingen in het VO te maken met verschillende (vak)docenten in plaats van één groepsleerkracht. De scholen zijn groter, de zorg is anders ingericht er zijn minder contactmomenten tussen ouders en school. Hierdoor is er op school minder zicht op kwetsbare leerlingen. De leerplichtambtenaren zien voornamelijk kinderen met ASS problematiek¹¹ vaak vastlopen op een reguliere VO school. Deze kinderen konden met hun problematiek goed functioneren op een reguliere basisschool waarin vaste groepsleerkrachten en duidelijke structuur aanwezig waren. Echter zij kunnen moeilijk omgaan met grote veranderingen en als zij daarbij geen goede begeleiding krijgen, zowel op school als in de thuissituatie, dan heeft dit tot gevolg dat zij niet meer naar school kunnen/durven te gaan. De puberteit speelt hierin ook een grote rol. Voor leerlingen met ASS is puberteit vaak een intensieve en zelfs heftige periode. Hierdoor vertonen zijn ook bepaald gedrag op school waardoor scholen handelingsverlegen worden en op zoek moeten gaan naar oplossingen binnen of buiten hun eigen school.

**ALS ONDERWIJS
NIET PAST,**

**MAG IK HET
DAN RUILEN?**

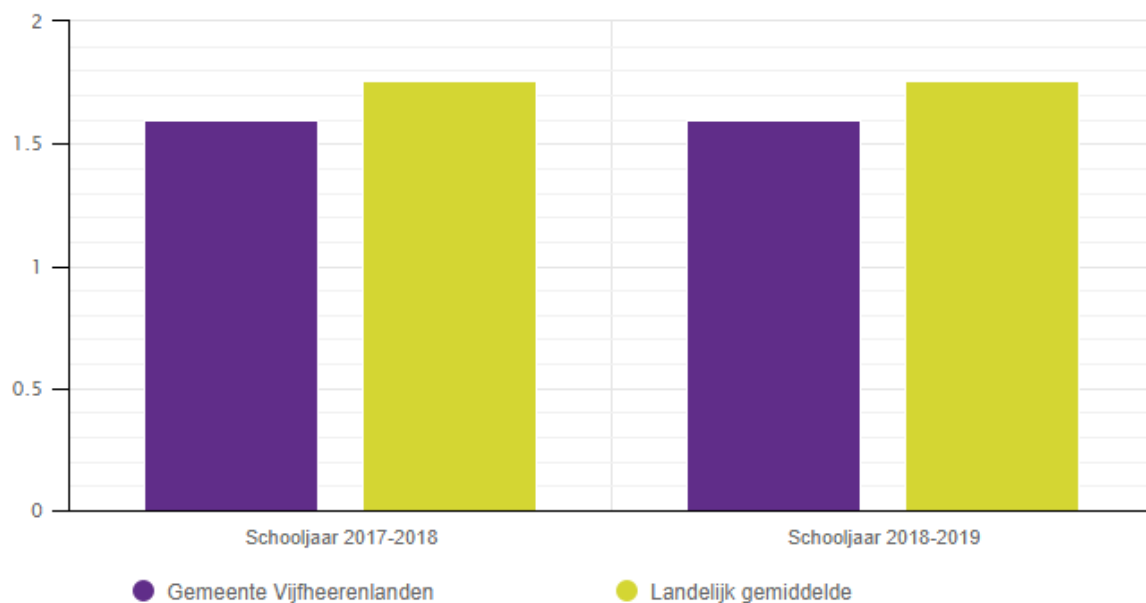
Locijie

¹⁰ Bij een onderwijs-zorgarrangement (oza) werken kind en ouders samen met onderwijs, jeugdhulp en/of zorg. Deze samenwerking komt tot stand als kinderen naast ondersteuning in het (speciaal) onderwijs ook jeugdhulp en/of zorg nodig hebben en gebeurt op basis van één kind en één plan.

¹¹ Een autismespectrumstoornis (ASS) is een ontwikkelingsstoornis waarbij de informatieverwerking in de hersenen verstoord is. ASS begint op jonge leeftijd en speelt het gehele leven een rol. Het heeft gevolgen voor vele aspecten van het leven, zowel voor het kind als zijn omgeving. Vaak gebruikt men de term autisme als men eigenlijk een autismespectrumstoornis bedoelt. (Klassiek) autisme is echter een vorm van ASS. Andere vormen zijn: het syndroom van Asperger en PDD-NOS.

Cijfermatige gegevens voortijdig schoolverlaters

In de grafiek hieronder staan de voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) van de gemeente Vijfheerenlanden voor 2017-2018 en 2018-2019 vermeld, beiden 1,6%. Het landelijk gemiddelde is 1,76%. De gemeente Vijfheerenlanden bestond nog niet aan het begin van het schooljaar 2018-2019, het dan ook niet duidelijk hoe dit percentage tot stand is gekomen. Er zijn nog geen gegevens voor het schooljaar 2019-2020 bekend bij Ingrado.



Bron: Ingrado Benchmark VSV Kompas

Onder de 18 jaar zijn er 16 langdurig verzuimers geregistreerd, dit waren niet allemaal VSV-ers. Deze zijn in beeld (geweest) bij de leerplichtambtenaren en worden door hen begeleid naar een andere passende onderwijsplek of naar een alternatief traject. Eén jongere hiervan is verhuisd binnen de gemeente en 2 personen zijn verhuisd buiten de gemeente Vijfheerenlanden. Er werd door een aantal van deze jongeren gebruik gemaakt van het traject Maatschappelijke Diensttijd (MDT), een pilot binnen de gemeente Vijfheerenlanden. De uitkomsten van dit traject is per persoon verschillend. Na afloop van de pilot zal een uitgebreide evaluatie gepresenteerd worden met resultaten van de trajecten.

RMC administratie

Het is een gemeentelijke taak om de schoolloopbaan van alle jongeren tot en met 22 jaar, woonachtig in de gemeente Vijfheerenlanden, te registreren.

Alle scholen moeten, naast de leerplichtigen en kwalificatieplichtigen, ook de in- en uitschrijvingen van jongeren van 18 tot 23 jaar, die nog niet in het bezit zijn van een startkwalificatie, melden via DUO. Regelmatig wordt er vanuit LBA een check gedaan

waarbij alle voortijdig schoolverlaters (VSV-ers, jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie en schoolinschrijving), worden weergegeven.

Alle gemeenten participeren in één van de 39 RMC-regio's (Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten); per RMC-regio is er één contactgemeente die de melding en registratie van voortijdig schoolverlaters coördineert. Gemeente Vijfheerenlanden maakt deel uit van RMC Regio 19 Utrecht, sub regio Zuid. Contactgemeente die de melding en registratie van voortijdig schoolverlaters voor de gemeente Vijfheerenlanden coördineert, is gemeente Nieuwegein.

Deze jongeren krijgen een brief met de vraag of zij inschreven staan op een school of dat zij werken. De jongeren die geen startkwalificatie hebben en geen schoolinschrijving en ook geen betaalde baan hebben, worden in behandeling genomen door de RMC medewerkers die gehuisvest zijn in het stadhuis van Nieuwegein. Zij gaan aan de slag met de jongeren om ervoor te zorgen dat ze een opleiding gaan volgen of een baan vinden.

Leerplicht tijdens Corona lockdown

Op 15 maart werd bekend dat alle scholen vanaf 16 maart gesloten werden i.v.m. Corona maatregelen. Alle scholen hebben binnen afzienbare tijd onderwijs op afstand geregeld. De eerste periode van sluiting van scholen is door de leerplichtambtenaren benut met het afhandelen van lopende verzuimmeldingen, in kaart brengen van leerlingen in kwetsbare positie en het bijwerken van leerlingdossiers. Na het opstarten van onderwijs op afstand hebben de leerplichtambtenaren actief contact gezocht met scholen en onderwijsinstellingen om hen te informeren over de rol van de leerplichtambtenaar in het geval dat leerlingen en studenten niet of niet volledig deelnemen aan de geboden onderwijsactiviteiten op afstand. Dit resulteerde in diverse aanmeldingen van scholen en telefonische gesprekken met leerlingen en hun ouders. Veel ouders hadden al van school bericht ontvangen dat hun kind niet of nauwelijks aanwezig was tijdens online lessen. Het was een uitdaging om leerlingen te motiveren deel te nemen aan online lessen. Zeker omdat landelijk bekend werd dat handhaving van de leerplicht niet aan de orde was. Daarnaast maakt een persoonlijk gesprek met ouders en jongeren veel meer indruk dan een telefonisch gesprek. Toch is het in de meeste gevallen gelukt om jongeren te bewegen hun schoolwerk op te pakken en volledig deel te nemen aan digitale lessen.

In de gemeente Vijfheerenlanden hebben wij ook te maken gehad met "verdwenen" leerlingen. Leerlingen en ouders met wie school op geen enkele manier contact kreeg. In deze gevallen hebben de leerplichtambtenaren deurbezoeken afgelegd om in contact te komen met ouders en leerlingen waarna het gesprek telefonisch voortgezet werd en de verbinding met school weer werd gemaakt. In sommige gevallen is Sociaal Team ingeschakeld voor hulp, in een geval is door de leerplichtambtenaar een zorgmelding bij Veilig Thuis gedaan.

Na opening van de basisscholen kregen leerplichtambtenaren te maken met vragen van scholen over leerlingen die door angst van ouders thuis gehouden werden. Opmerkelijk was dat vaak juist de leerlingen die voor het "corona tijdperk" veel (zorgelijk) schoolverzuim hadden, nu niet naar school gingen met als reden: kwetsbare gezondheid van een naaste familielid, verkoudheid/hoesten en andere corona gerelateerde klachten. Scholen hadden hierover veel twijfels en wisten niet zo goed hoe hiermee om te gaan. Ook hierin heeft de leerplichtambtenaar een verbindende rol gespeeld tussen ouders, school en GGD. De leerplichtambtenaren hebben op advies van branchevereniging Ingrado een stappenplan leerplicht in coronatijd ontwikkeld waarin staat wie, wat en wanneer doet in geval van schoolverzuim. Dit stappenplan is per mail naar alle scholen van VHL gestuurd. Uit reacties van scholen merkten de leerplichtambtenaren dat deze informatievoorziening erg gewaardeerd werd.

De periode van 15 maart tot 18 juli (start zomervakantie) heeft behoorlijk veel impact gehad op iedereen. Het contact zoeken en verbinding houden, zowel met leerlingen, ouders, scholen en ketenpartners, stond centraal. Daar waar nodig, zijn de leerplichtambtenaren creatief geweest in oplossingen en hebben buiten de bestaande kaders gedacht om op die manier het recht op onderwijs voor alle kinderen te waarborgen. Uiteraard werd deze werkwijze al door de leerplichtambtenaren op die manier uitgevoerd. In het "corona tijdperk" vergde dit echter veel meer inzet en doorzettingsvermogen omdat de fysieke contacten niet of zeer beperkt mogelijk waren en er geen sprake was van mogelijkheid tot handhaving. Voornamelijk bij multi-problem

gezinnen¹², kwetsbare jongeren en jongeren die in aanraking zijn (geweest) met de politie, is het een behoorlijke uitdaging geweest.

Door inzet van alle betrokken partijen is het toch gelukt om het schooljaar 2019/2020 positief af te sluiten en de geslaagde VMBO leerlingen door te laten stromen naar een MBO opleiding.



¹² Multiprobleemgezinnen hebben te maken met een combinatie van problemen op meerdere leefgebieden. Hierdoor ontstaat complexe, meervoudige problematiek met een eigen dynamiek (wijze waarop deze problematiek verloopt).

Conclusie en aanbevelingen

Leerplichtambtenaren hebben in het schooljaar 2019-2020 178 Duo meldingen van schoolverzuim behandeld. Dat aantal is een lichte daling ten opzichte van vorig schooljaar (194). Daling van het aantal Duo meldingen is het gevolg van de sluiting van scholen en het aanbieden van onderwijs op afstand waarbij het voor scholen niet mogelijk was om verzuim te melden via DUO. De geregistreeerde preventieve processen zijn daarentegen flink toegenomen (125) ten opzichte van het schooljaar 2018-2019. (49) Deze processen konden geregistreerd worden in LBA omdat ouders en leerlingen (vanaf 16 jaar) hiervoor toestemming hebben gegeven.

De gegevens van het schooljaar 2019-2020 hebben het volledige jaar betrekking op de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden en kan gezien worden als nulmeting ten aanzien van het aantal leerplichtige jongeren. Echter moet wel rekening gehouden worden met de impact van corona op de cijfers.

Er is een toename te zien in het aantal multidisciplinaire overleggen. De betrokkenheid van de leerplichtambtenaar bij deze overleggen en alle andere ondernomen acties die buiten Duo meldingen en preventieve processen zijn gedaan, is niet zichtbaar in cijfers. Reden hiervoor is invoering van AVG, zonder wettelijke grondslag of toestemming van ouders/jongere mogen de leerplichtambtenaren de ondernomen acties niet registreren in LBA.

Opvallend is het grote aantal 'multi-problem gezinnen', waarbij leerplichtambtenaren en de jeugdhulpverleners van Sociaal Team samen optrekken. Samenwerking met diverse ketenpartners leidt tot goede resultaten. Dat de leerplichtambtenaren onderdeel uitmaken van Sociaal Team is hierbij een heel groot voordeel.

Voor komend schooljaar wordt er doorgegaan op de ingezette lijn in samenwerking onderling met de collega's in het sociaal team en in de regio. En is er blijvende inzet en aandacht voor de samenwerking met de diverse samenwerkingsverbanden en scholen in de regio op het gebied van passend onderwijs en maatwerk, onder andere door middel van de thuiszitteraanpak en het programma voortijdig schoolverlaters.